

University of Groningen

Beter dan het origineel

Gaens, Tom

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2019

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Gaens, T. (2019). *Beter dan het origineel: Kartuizeridealen en de vroege Moderne Devotie*. [, Rijksuniversiteit Groningen]. Rijksuniversiteit Groningen.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Stellingen behorend bij het proefschrift

Beter dan het origineel

Kartuizerideal en de vroege Moderne Devotie

Tom Gaens

1. Het ontkennen van historische en regionale evoluties in de kartuizerorde en het voortdurend spreken over de geschiedenis ervan in platitudes heeft een goed begrip van de verhoudingen tussen de kartuizers en hervormingsbewegingen zoals de vroege Moderne Devotie in de weg gestaan (*dit proefschrift*).
2. De kartuizer Hendrik van Coesfeld is wellicht de meest onterecht vergeten invloedrijke theoloog uit de latere middeleeuwen (*dit proefschrift*).
3. Geert Grotes vertaling van Ruusbroecs Brulocht en Hendrik van Coesfelds inbedden van Ruusbroecs ideeën in een devotionele theologie, alsook de zorg die daarin besteed wordt aan de verbinding met de traditie en een eenvormige en duidelijke formulering in het Latijn, zijn voorbeelden die aantonen dat “vernaculaire” theologien niet per se hoeven los te staan van “Latijnse” (monastieke of scholastieke) theologien (*dit proefschrift*).
4. In de vroege Moderne Devotie zijn “instrumentele” uitingen (bv. een schenking aan een gemeenschap) en “participatieve” uitingen (bv. een conversie tot een gemeenschap) van devotie vaak verstrengeld en treffen ze vanuit een hecht netwerk van familie, vrienden en kennissen in een opvallend aantal gevallen zowel kartuizerkloosters als gemeenschappen van moderne devoten (*dit proefschrift*).
5. Een proces van “verkleustering” bestaat niet enkel uit het aannemen van een regel, maar kan (daarnaast) ook bestaan uit het afleggen van geloften, het opgeven van eigendom, de aanname van het kloosterslot, het zingen van getijden, het bijeenkomen in kapittel, het begraven en herdenken van bewoners en weldoeners, het leren van Latijn, etc. In deze zin zijn alle verschijningsvormen (zowel de “kloosterlijke” als de “semi-religieuze”) van de Moderne Devotie onderhevig geweest aan enige vorm van verkleustering (*dit proefschrift*).
6. Vroege moderne devoten in het bisdom Luik stonden in nauw contact met devoten in het Utrechtse bisdom en velen ervan maakten een gelijkaardig proces van verkleustering door als deze in het Utrechtse bisdom (*dit proefschrift*).

7. Het onderzoek naar het werk van de Brabantse mystieke theoloog Jan van Ruusbroec heeft zich (terecht) gefocust op Ruusbroecs beschrijvingen van de mystieke vereniging met God en de controversen daaromheen maar liet daarbij grotendeels na de invloed van andere aspecten van diens theologie op het hervormingsdiscours van de latere middeleeuwen – strekkend van de Lage Landen tot het Donaugebied – in kaart te brengen.

8. Er wordt te gemakkelijk vanuit gegaan dat Middelnederlandse handschriften of vertalingen van Latijnse werken naar de volkstaal voor leken werden geproduceerd, terwijl zij evengoed bestemd kunnen geweest zijn voor de grote getalen van semi-religieuzen, die zowel binnen als buiten kloostermuren leefden.

9. Historici hebben over het algemeen veel meer oog voor het succes van religieuze hervormingsbewegingen dan wel voor het falen ervan.

10. Het is niet in de eerste plaats de taak van academici om zich “nuttig” en “noodzakelijk” te maken in het actief aanreiken van kant-en-klare oplossingen voor pertinente vragen vanuit de maatschappij; het is daarentegen veel “verdienstelijker” wanneer zij zich terugtrekken uit de waan van de dag om de gestelde vragen kritisch te contempleren of wanneer zij de samenleving laten inzien dat de manier waarop de vraag gesteld wordt op zichzelf een obstakel is voor het vinden van oplossingen.